

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Fakultet elektrotehnike, računarstva i informacijskih tehnologija Osijek

SMJERNICE ZA KORIŠTENJE GENERATIVNE UMJETNE INTELIGENCIJE

u nastavi, znanosti i poslovanju

Osijek, 2026.

SADRŽAJ

1. UVODNO POGLAVLJE.....	1
NAPOMENA O UPORABI GENAI U IZRADI OVIH SMJERNICA.....	2
2. PRIMJENA GENERATIVNE UMJETNE INTELIGENCIJE U NASTAVNOM PROCESU	3
2.1. Izrada seminarских radova	3
2.2. Rješavanje domaćih zadaća	3
2.3. Pripreme za polaganje ispita	4
2.4. Izrada završnih i diplomskih radova	4
3. PRIMJENA GENERATIVNE UMJETNE INTELIGENCIJE U ZNANSTVENO-ISTRAŽIVAČKOM RADU	5
3.1. Izrada znanstvenih radova i publikacija.....	5
3.2. Analiza i obrada podataka.....	5
3.3. Prikupljanje i sažimanje literature	6
3.4. Pomoć u oblikovanju hipoteza i istraživačkih pitanja	6
3.5. Etička i pravna odgovornost	6
3.6. Recenziranje znanstvenih radova, projekata i ostalih publikacija	6
4. PRIMJENA GENERATIVNE UMJETNE INTELIGENCIJE U POSLOVANJU	7
4.1. Izrada dokumenata, dopisa i izvještaja	7
4.2. Administrativna i komunikacijska podrška	7
4.3. Podrška upravljanju i donošenju odluka	8
4.4. Zaštita podataka i informacijska sigurnost	8
4.5. Transparentnost i odgovornost.....	8

5. ETIČKA I PRAVNA PITANJA KORIŠTENJA GENERATIVNE UMJETNE INTELIGENCIJE	9
5.1. Akademsko poštenje i izbjegavanje plagijata	9
5.2. Zaštita autorskih i intelektualnih prava	9
5.3. Zaštita osobnih podataka i privatnosti	9
5.4. Dezinformacije, halucinacije i odgovornost korisnika	10
5.5. Posljedice kršenja etičkih i pravnih smjernica.....	10
6. TRANSPARENTNOST I OZNAČAVANJE KORIŠTENJA GENERATIVNE UMJETNE INTELIGENCIJE	11
6.1. Označavanje u studentskim radovima	11
6.2. Označavanje u znanstvenim i stručnim publikacijama	11
6.3. Označavanje u nastavnim materijalima i prezentacijama	11
6.4. Označavanje u administrativnim dokumentima.....	12
6.5. Načelo „primjerenog obavješćavanja“	12
7. ZAKLJUČAK	13
DODACI.....	14
Dodatak 1. Primjeri navođenja korištenja alata generativne umjetne inteligencije.....	14
Dodatak 2. Preporučena pitanja za samoprovjeru etičke uporabe alata generativne umjetne inteligencije.....	14

1. UVODNO POGLAVLJE

Razvoj generativne umjetne inteligencije (engl. *generative artificial intelligence*) donosi značajne mogućnosti za unapređenje nastavnog procesa, znanstveno-istraživačkog rada i poslovanja u visokom obrazovanju. Fakultet elektrotehnike, računarstva i informacijskih tehnologija Osijek (u nastavku FERIT) prepoznaje važnost primjene ovih tehnologija te potrebu za jasnim smjernicama koje osiguravaju njihovo odgovorno, etično i učinkovito korištenje.

Ove smjernice imaju za cilj pružiti jasne upute za odgovorno, etično i svrhovito korištenje alata generativne umjetne inteligencije na FERIT-u te su namijenjene svim djelatnicima, suradnicima i studentima FERIT-a, a obuhvaćaju primjenu u sljedećim područjima djelovanja:

- nastavni proces
- znanstveno-istraživački i stručni rad
- poslovanje fakulteta.

Smjernice definiraju osnovna pravila i preporuke za upotrebu alata generativne umjetne inteligencije, uz poseban naglasak na poštivanje akademske čestitosti, zaštitu intelektualnog vlasništva, očuvanje privatnosti te odgovorno korištenje generiranih sadržaja. S obzirom na brzi razvoj tehnologije, primjena alata generativne umjetne inteligencije mora biti u skladu s važećim zakonskim propisima, nacionalnim pravilnicima i preporukama, pravilnicima Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera, pravilnicima i internim odlukama FERIT-a kao i etičkim načelima akademske zajednice. Uporaba alata generativne umjetne inteligencije koja odstupa od ovih smjernica može se smatrati kršenjem etičkih normi i pravila propisanih aktima Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Fakulteta elektrotehnike, računarstva i informacijskih tehnologija Osijek te može imati posljedice u skladu s važećim propisima.

Nadalje, ove smjernice služe i kao podrška nastavnicima, suradnicima, istraživačima, studentima i administrativnom osoblju u razumijevanju načina na koji alati generativne umjetne inteligencije mogu biti odgovorno integrirani u njihove svakodnevne aktivnosti. Poseban naglasak stavlja se na transparentno označavanje korištenja navedenih alata u svim javnim i akademskim materijalima.

U duhu odgovornosti i akademske izvrsnosti, FERIT potiče konstruktivno i etično korištenje generativne umjetne inteligencije u cilju unapređenja kvalitete obrazovanja, znanosti i poslovanja.

NAPOMENA O UPORABI GENAI U IZRADI OVIH SMJERNICA

Ove smjernice izrađene su uz podršku alata generativne umjetne inteligencije, konkretno korištenjem alata ChatGPT, verzija 5.2 (OpenAI), pod nadzorom i uređivanjem autora. Sav sadržaj pregledan je i prilagođen u skladu s akademskim i etičkim standardima FERIT-a.

U izradi ovih smjernica alat generativne umjetne inteligencije Chat GPT korišten je na sljedeći način:

- pomoć prilikom kreiranja inicijalnog sadržaja dokumenta na temelju definiranih poglavlja, potpoglavlja i ciljeva
- pretraživanje literature i primjera dobre prakse
- uređivanje i oblikovanje teksta.

2. PRIMJENA GENERATIVNE UMJETNE INTELIGENCIJE U NASTAVNOM PROCESU

Alati generativne umjetne inteligencije mogu biti značajan potpora u nastavnom procesu, no njihova primjena mora biti odgovorna, transparentna i u skladu s akademskim pravilima. Ovim poglavljem definiraju se smjernice za korištenje alata generativne umjetne inteligencije u različitim oblicima nastavnih aktivnosti. Predmetni nastavnik može ograničiti ili u potpunosti zabraniti korištenje alata generativne umjetne inteligencije u okviru svojeg kolegija ukoliko to smatra pedagoški opravdanim.

2.1. Izrada seminarskih radova

- Studenti mogu koristiti alate generativne umjetne inteligencije (npr. ChatGPT, Claude, Gemini, itd.) kao podršku u istraživanju teme, strukturiranju sadržaja i jezičnoj doradi teksta.
- Prepuštanje izrade cijelog seminarskog rada alatima generativne umjetne inteligencije smatra se kršenjem Pravilnika o stegovnoj odgovornosti studenata Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.
- Upotreba alata generativne umjetne inteligencije treba biti jasno označena u radu, npr. u posebnoj napomeni (primjer: „*Pojedini dijelovi rada izrađeni su uz pomoć ChatGPT alata, verzija XY*“) ili u zasebnom potpoglavlju (primjer: „*Napomena o primjeni alata generativne inteligencije u ovom seminarskom radu*“) gdje se taksativno navodi na koji način je korišten pojedini alat.
- Alati generativne umjetne inteligencije se ne smiju navoditi kao referenca u popisu korištene literature.
- Student snosi punu odgovornost za točnost, originalnost i relevantnost sadržaja iz seminara, bez obzira na korištenje alata generativne umjetne inteligencije te je dužan samostalno provjeriti vjerodostojnost navedenih izvora.
- O sadržajima koji su generirani alatima generativne umjetne inteligencije nužno je kritički promisliti te provjeriti točnost rezultata.

2.2. Rješavanje domaćih zadaća

- Alati generativne umjetne inteligencije mogu se koristiti kao podrška u razumijevanju zadataka, dobivanju dodatnih objašnjenja i provjeri rješenja.
- Korištenje alata generativne umjetne inteligencije za automatsko generiranje odgovora ili rješenja bez razumijevanja gradiva smatra se kršenjem akademskog poštenja.
- U slučaju zadataka koji se ocjenjuju kao individualni rad, student mora jasno navesti ako je koristio alate generativne umjetne inteligencije te navesti na koji način.
- Preporuča se nastavnicima dodatna usmena provjera usvojenosti gradiva i postizanja očekivanih ishoda učenja.

2.3. Pripreme za polaganje ispita

- Alati generativne umjetne inteligencije mogu se koristiti za pripremu za ispite kroz generiranje dodatnih pitanja, kvizova, sažetaka i pojašnjenja gradiva.
- Preporučuje se korištenje alata generativne umjetne inteligencije isključivo kao dopunu, a ne kao zamjenu za učenje iz službenih nastavnih materijala.
- Potiče se kritičko promišljanje i provjera točnosti informacija dobivenih iz alata generativne umjetne inteligencije, budući da oni mogu generirati netočne ili izmišljene podatke.

2.4. Izrada završnih i diplomskih radova

- Alati generativne umjetne inteligencije mogu se koristiti za pomoć pri formuliranju ideja, strukturiranju sadržaja, pisanju nacrtu poglavlja te jezičnoj korekturi.
- Prepuštanje izrade pojedinih dijelova (poglavlja, odlomaka) ili cijelog završnog/diplomskog rada alatima generativne umjetne inteligencije, smatra se kršenjem Pravilnika o stegovnoj odgovornosti studenata Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.
- Upotreba alata generativne umjetne inteligencije mora biti jasno označena u radu, npr. u posebnoj napomeni (primjer: „*Pojedini dijelovi rada izrađeni su uz pomoć ChatGPT alata, verzija XY*“) ili u zasebnom potpoglavlju (primjer: „*Napomena o primjeni alata generativne umjetne inteligencije u ovom završnom/diplomskom radu*“) gdje se taksativno navodi na koji način je korišten pojedini alat.
- Alati generativne umjetne inteligencije ne smiju se navoditi kao referenca u popisu korištene literature.
- Prilikom izrade radova mora se voditi računa o akademskom poštenju, izbjegavanju plagijata i poštivanju autorskih prava.
- Student snosi punu odgovornost za točnost, originalnost i relevantnost sadržaja završnog ili diplomskog rada, bez obzira na korištenje alata generativne umjetne inteligencije te je dužan samostalno provjeriti vjerodostojnost navedenih izvora.
- O sadržajima koji su generirani alatima generativne umjetne inteligencije nužno je kritički promisliti te provjeriti točnost rezultata s obzirom da oni mogu generirati netočne ili izmišljene podatke.
- Povjerenstvu za obranu završnog/diplomskog rada preporuča se zatražiti usmenu obranu pojedinih dijelova rada kako bi se provjerilo stvarno razumijevanje i autorstvo.

3. PRIMJENA GENERATIVNE UMJETNE INTELIGENCIJE U ZNANSTVENO-ISTRAŽIVAČKOM RADU

Alati generativne umjetne inteligencije donose brojne prednosti u znanstveno-istraživačkom radu, poput ubrzanja procesa pisanja, analize velikih količina podataka, generiranja sažetaka i olakšanog pristupa informacijama, naprednog pretraživanja relevantnih baza znanstvenih radova, lektoriranja i sl. Međutim, korištenje alata generativne umjetne inteligencije u znanstvenom radu zahtijeva visoku razinu odgovornosti, transparentnosti i etičnosti.

U nastavku se definiraju smjernice za prihvatljivu i preporučenu upotrebu alata generativne umjetne inteligencije u kontekstu znanstvenih aktivnosti na FERIT-u.

3.1. Izrada znanstvenih radova i publikacija

- Alat generativne umjetne inteligencije može se koristiti za pomoć u pretraživanju relevantnih baza znanstvenih radova, formuliranju nacrtu teksta, jezičnoj doradi, prevođenju, lektoriranju tekstova na stranom jeziku i strukturiranju sadržaja znanstvenih radova.
- Generiranje cjelovitih znanstvenih članaka pomoću alata generativne umjetne inteligencije smatra se kršenjem znanstvene čestitosti Etičkog kodeksa i Pravilnika o stegovnoj odgovornosti zaposlenika Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.
- Svaka upotreba alata generativne umjetne inteligencije prilikom izrade znanstvenih publikacija mora biti transparentna i navedena u radu (npr. u zahvalama, metodologiji ili fusnotama) i u skladu sa smjernicama izdavača koji objavljuju publikaciju te nacionalnim i međunarodnim smjernicama o upotrebi alata generativne umjetne inteligencije.
- Istraživači snose punu odgovornost za točnost, originalnost i znanstvenu utemeljenost sadržaja, neovisno o korištenju alata generativne umjetne inteligencije.
- Preporučuje se korištenje alata generativne umjetne inteligencije u lokalnom (zatvorenom) okruženju kada se radi o osjetljivim ili povjerljivim podacima. Pod lokalnim (zatvorenim) okruženjem podrazumijeva se korištenje modela instaliranih na lokalnom računalu ili internom serveru ustanove, pri čemu se podaci ne šalju vanjskim pružateljima UI usluga.
- Svakom sadržaju koji je generiran alatima generativne umjetne inteligencije mora se kritički pristupiti i provjeriti točnost.

3.2. Analiza i obrada podataka

- Alati generativne umjetne inteligencije mogu služiti kao podrška pri analizi nestrukturiranih podataka (npr. tekstova, anketa), prepoznavanju obrazaca i generiranju vizualizacija.

- Kod kvantitativnih istraživanja, prednost se daje korištenju tradicionalnih statističkih alata uz dopunu alata generativne umjetne inteligencije uz stalnu provjeru rezultata.
- Svakoј analizi i obradi podataka koja je generirana alatima generativne umjetne inteligencije mora se kritički pristupiti i provjeriti točnost.

3.3. Prikupljanje i sažimanje literature

- Alati generativne umjetne inteligencije mogu se koristiti za pomoć u pretraživanju, klasifikaciji i sažimanju znanstvene literature.
- Potrebno je voditi računa o tome da alati generativne umjetne inteligencije mogu generirati netočne ili izmišljene izvore (tzv. „halucinacije“) te se stoga preporučuje ručna provjera svih navedenih referenci.

3.4. Pomoć u oblikovanju hipoteza i istraživačkih pitanja

- Alati generativne umjetne inteligencije mogu biti korisni u razradi preliminarnih ideja, oblikovanju istraživačkih pitanja ili strukturiranju problema.
- Uloga alata generativne umjetne inteligencije u ovom kontekstu mora ostati pomoćna i poticajna, a ne zamjena za znanstvenu kreativnost i originalnost istraživača.

3.5. Etička i pravna odgovornost

- Istraživači su dužni osigurati da upotreba alata generativne umjetne inteligencije ne krši etička pravila, autorska prava ili pravila o zaštiti podataka.
- U istraživanjima koja uključuju osobne ili osjetljive podatke, zabranjeno je unošenje takvih podataka u alate generativne umjetne inteligencije koji koriste otvorene modele ili pohranjuju sadržaj van institucije.

3.6. Recenziranje znanstvenih radova, projekata i ostalih publikacija

- Prilikom korištenja alata generativne umjetne inteligencije za recenziranje radova obvezno je poštivati preporuke i upute o provedbi postupka recenzije propisane od strane izdavača ili tijela koje provodit postupak recenzije.
- Zabranjeno je unositi neanonimizirane radove, prijave projekata ili druge povjerljive materijale u javno dostupne alate generativne umjetne inteligencije koji koriste otvorene modele ili pohranjuju podatke van institucije.
- Preporučuje se korištenje alata generativne umjetne inteligencije isključivo kao tehničke podrške (npr. jezična provjera, analitičko sažimanje), a ne kao izvora konačnih zaključaka ili ocjena.

4. PRIMJENA GENERATIVNE UMJETNE INTELIGENCIJE U POSLOVANJU

Alati generativne umjetne inteligencije imaju potencijal za značajno unapređenje administrativnih, organizacijskih i komunikacijskih procesa na FERIT-u. Primjena takvih alata u poslovanju FERIT-a mora biti u skladu s načelima učinkovitosti, odgovornosti, transparentnosti i zaštite podataka.

Ovim se poglavljem utvrđuju preporuke i ograničenja za korištenje alata generativne umjetne inteligencije u svakodnevnom radu administrativnog i stručnog osoblja, kao i u upravljačkim procesima.

4.1. Izrada dokumenata, dopisa i izvještaja

- Alati generativne umjetne inteligencije mogu se koristiti za pripremu nacрта internih i javnih dokumenata, poput dopisa, izvještaja, zapisnika, planova i radnih materijala.
- Generirani sadržaj mora uvijek biti pregledan, dopunjen i odobren od strane odgovorne osobe prije slanja ili objave.
- Nije dopušteno slanje tekstova ni dokumenata generiranih isključivo alatima generativne umjetne inteligencije bez ljudske provjere i autorizacije kako u vanjskoj tako i u internoj komunikaciji.
- U dokumentima s pravnim ili financijskim posljedicama, alati generativne umjetne inteligencije mogu služiti isključivo kao pomoćni alat, a konačnu verziju mora izraditi ili potvrditi ovlaštena osoba.

4.2. Administrativna i komunikacijska podrška

- Alati generativne umjetne inteligencije mogu pomoći u kreiranju automatskih odgovora, predložaka e-pošte, obavijesti i informativnih materijala za studente i djelatnike.
- Alate generativne umjetne inteligencije moguće je koristiti i za brzu izradu sažetaka dugih tekstova, pretvorbu podataka u tablične prikaze ili izradu standardiziranih obrazaca. Ukoliko se radi o osjetljivim ili povjerljivim podacima zabranjeno je unošenje takvih podataka u alate koji koriste otvorene modele ili pohranjuju sadržaj van institucije.
- Potrebno je paziti da komunikacija ostane personalizirana i primjerena akademskom kontekstu –alati generativne umjetne inteligencije ne smiju zamijeniti ljudski kontakt u slučajevima kada je on važan za kvalitetnu uslugu.

4.3. Podrška upravljanju i donošenju odluka

- Alati generativne umjetne inteligencije mogu se koristiti kao pomoć u analiziranju podataka (npr. ankete, upitnici, studentski uspjeh), izradi izvještaja i vizualizaciji pokazatelja.
- Rezultati generirani alatima generativne umjetne inteligencije ne smiju se koristiti kao isključiva osnova za donošenje strateških odluka, već isključivo kao potpora u analitičkoj fazi.
- Preporučuje se primjena alata generativne umjetne inteligencije u kombinaciji s institucionalnim informacijskim sustavima i stručnom analizom.

4.4. Zaštita podataka i informacijska sigurnost

- Strogo je zabranjeno unositi osobne podatke studenata, djelatnika ili partnera u alate generativne umjetne inteligencije koji koriste zatvorene modele (npr. ChatGPT, Claude, Gemini, itd.) ili pohranjuju podatke na vanjske poslužitelje.
- Svi alati generativne umjetne inteligencije korišteni kao pomoć u provedbi aktivnosti poslovanja fakulteta moraju biti u skladu s politikom informacijske sigurnosti FERIT-a i Općom uredbom o zaštiti podataka (GDPR).
- Preporučuje se korištenje lokalno instaliranih ili zatvorenih rješenja generativne umjetne inteligencije gdje god je moguće.

4.5. Transparentnost i odgovornost

- Svaka osoba koja koristi alate generativne umjetne inteligencije u poslovne svrhe mora biti svjesna da odgovara za sadržaj koji proizađe iz tog korištenja.
- Potrebno je voditi računa o profesionalnoj i institucionalnoj reputaciji FERIT-a pri korištenju novih tehnologija.

5. ETIČKA I PRAVNA PITANJA KORIŠTENJA GENERATIVNE UMJETNE INTELIGENCIJE

Primjena alata generativne umjetne inteligencije u obrazovanju, istraživanju i administraciji otvara niz etičkih i pravnih pitanja koja zahtijevaju poseban oprez i jasno definirana pravila. Korištenje takvih alata mora biti u skladu s temeljnim akademskim vrijednostima: **poštenjem, odgovornošću, transparentnošću i zaštitom prava i privatnosti svih sudionika akademske zajednice.**

U ovom poglavlju istaknuta su ključna načela kojih se studenti, nastavnici, istraživači i administrativno osoblje FERIT-a trebaju pridržavati prilikom korištenja alata generativne umjetne inteligencije.

5.1. Akademska poštenje i izbjegavanje plagijata

- Svako korištenje alata generativne umjetne inteligencije u akademskom radu mora biti transparentno. Prikriveno korištenje alata koje rezultira sadržajem koji autor predstavlja kao vlastiti rad smatra se oblikom kršenja akademskog poštenja.
- Alati generativne umjetne inteligencije ne mogu biti navedeni kao koautori radova, ali njihova uporaba mora biti jasno označena kada je utjecala na konačni sadržaj rada.
- Sadržaj generiran alatima generativne umjetne inteligencije može sadržavati parafrazirane ili djelomično preuzete dijelove iz postojećih izvora, a autor mora provjeriti originalnost i pravilno citirati izvore.

5.2. Zaštita autorskih i intelektualnih prava

- Materijali generirani pomoću alata generativne umjetne inteligencije mogu biti dijelom ili u potpunosti zaštićeni autorskim pravima te su korisnici dužni provjeriti autorski status sadržaja koji žele koristiti ili objaviti.
- Prilikom korištenja alata generativne umjetne inteligencije za stvaranje nastavnih materijala, sadržaja za objavu ili javnu distribuciju, korisnici snose odgovornost za eventualno kršenje autorskih prava trećih strana.
- Nije dopušteno koristiti alate generativne umjetne inteligencije za generiranje sadržaja koji kopira dijelove tuđih radova bez dopuštenja ili pravilnog navođenja.

5.3. Zaštita osobnih podataka i privatnosti

- Zabranjeno je unositi osobne, osjetljive ili identifikacijske podatke studenata, kolega ili suradnika u alate generativne umjetne inteligencije koji koriste zatvorene modele (npr. ChatGPT, Claude, Gemini, itd.) bez njihove izričite privole.
- Korištenje alata generativne umjetne inteligencije mora biti u skladu s GDPR-om i politikom informacijske sigurnosti FERIT-a.

5.4. Dezinformacije, halucinacije i odgovornost korisnika

- Alati generativne umjetne inteligencije mogu generirati uvjerljiv, ali netočan ili izmišljen sadržaj (tzv. „halucinacije“).
- Korisnici su odgovorni za provjeru točnosti i vjerodostojnosti svih podataka, tvrdnji i izvora koji su generirani alatima generativne umjetne inteligencije, prije nego što ih uključe u službene ili javne materijale.
- Korištenje alata generativne umjetne inteligencije u stvaranju ili širenju lažnog, manipulativnog ili neprovjerenog sadržaja smatra se ozbiljnim kršenjem etičkih načela.

5.5. Posljedice kršenja etičkih i pravnih smjernica

- Svako korištenje alata generativne umjetne inteligencije protivno ovim smjernicama smatrat će se kršenjem etičkih pravila propisanih Etičkim kodeksom Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i može rezultirati disciplinskim ili pravnim posljedicama, sukladno internim pravilnicima i važećim zakonima.
- Slučajevi sumnje na zlouporabu prijavljuju se Etičkom povjerenstvu ili drugom nadležnom tijelu unutar FERIT-a.

6. TRANSPARENTNOST I OZNAČAVANJE KORIŠTENJA GENERATIVNE UMJETNE INTELIGENCIJE

Transparentnost u korištenju alata generativne umjetne inteligencije predstavlja temeljno načelo za očuvanje akademske i znanstvene vjerodostojnosti. Svaka osoba koja koristi alate generativne umjetne inteligencije u kontekstu nastavnog, istraživačkog ili administrativnog rada na FERIT-u dužna je jasno i točno naznačiti ulogu tih alata u nastalom sadržaju.

U nastavku se definiraju pravila i preporuke za pravilno označavanje korištenja alata generativne umjetne inteligencije u različitim kontekstima.

6.1. Označavanje u studentskim radovima

- Studenti su dužni u pisanom obliku naznačiti jesu li koristili alate generativne umjetne inteligencije prilikom izrade:
 - seminarskih radova
 - domaćih zadaća
 - završnih i diplomskih radova
 - projekata ili drugih oblika evaluacije.
- Preporučena forma navođenja:
„U izradi ovog rada korišten je alat [ime alata] za [opis svrhe, npr. jezičnu doradu / generiranje sažetka / izradu strukture].“
- U završnim i diplomskim radovima preporučuje se uključivanje posebnog odjeljka o korištenju alata temeljenih na umjetnoj inteligenciji.

6.2. Označavanje u znanstvenim i stručnim publikacijama

- Autori znanstvenih članaka, projektnih prijedloga i drugih publikacija trebaju jasno navesti korištenje alata generativne umjetne inteligencije u dijelovima poput:
 - jezične obrade teksta
 - strukturiranja sadržaja
 - pomoći u sažimanju literature.
- Navođenje se može izvršiti u zahvalama, napomenama ispod teksta ili metodologiji, ovisno o tipu rada.
- U slučaju korištenja alata generativne umjetne inteligencije koji su integrirani u druge platforme (npr. alati za uređivanje jezika u časopisima), preporučuje se dodatno pojašnjenje.

6.3. Označavanje u nastavnim materijalima i prezentacijama

- Nastavnici koji koriste alate generativne umjetne inteligencije za izradu prezentacija, nastavnih bilješki, kvizova, simulacija i drugih materijala trebaju to jasno naznačiti studentima.

- Preporučuje se uključiti napomenu na početku dokumenta ili prezentacije (npr. u fusnoti):
„Određeni dijelovi ovog materijala izrađeni su uz pomoć alata generativne umjetne inteligencije [ime alata].“

6.4. Označavanje u administrativnim dokumentima

- Administrativno osoblje koje koristi alate generativne umjetne inteligencije za pripremu internih dopisa, izvještaja ili obrazaca mora biti svjesno odgovornosti za sadržaj te u slučaju službene upotrebe zadržati oznaku:
„Prijedlog generiran uz podršku alata generativne umjetne inteligencije [navesti naziv alata] – konačnu verziju potvrdio djelatnik [ime/položaj].“
- Ova napomena može biti uključena u zaglavlje, podnožje dokumenta ili metapodatke.

6.5. Načelo „primjerenog obavješćavanja“

- Čak i kada formalno navođenje nije obavezno, preporučuje se primjena načela „primjerenog obavješćavanja“ – svi sudionici koji koriste, primaju ili ocjenjuju sadržaj trebaju biti svjesni udjela alata generativne umjetne inteligencije u njegovom nastanku.
- Ovo pridonosi kulturi povjerenja, odgovornosti i digitalne pismenosti unutar akademske zajednice.

7. ZAKLJUČAK

Ove smjernice imaju za cilj odgovorno, etično i učinkovito korištenje alata generativne umjetne inteligencije na FERIT-u. Generativna umjetna inteligencija donosi brojne mogućnosti koje mogu unaprijediti obrazovni proces, znanstvena istraživanja i poslovanje fakulteta. Istovremeno, njezina uporaba nosi rizike koji zahtijevaju jasno definirane granice i pravila. FERIT potiče korištenje alata generativne umjetne inteligencije u svim segmentima svoga poslovanja uz pridržavanje etičkih i moralnih načela, akademske čestitosti i kritičkog mišljenja u svim rezultatima generiranim alatima umjetne inteligencije.

FERIT prepoznaje važnost razvoja digitalne pismenosti i osposobljavanja svojih djelatnika i studenata te potiče korištenje alata umjetne inteligencije u svim segmentima svoga poslovanja uz pridržavanje etičkih i moralnih načela, akademske čestitosti i kritičkog promišljanja o svim rezultatima generiranim alatima umjetne inteligencije. Ove smjernice predstavljaju temelj za izgradnju kulture povjerenja, transparentnosti i profesionalne odgovornosti u digitalnom okruženju. Smjernice će se povremeno ažurirati u skladu s razvojem tehnologije i promjenama zakonodavnog i obrazovnog okvira.

Zaključno, kao najvažnije točke ovih smjernica mogu se istaknuti sljedeće:

- **Dopušteno** je korištenje alata generativne umjetne inteligencije.
- Svaka osoba koja koristi alate generativne umjetne inteligencije u kontekstu nastavnog, istraživačkog ili administrativnog rada na FERIT-u **dužna je jasno i točno naznačiti ulogu** tih alata u nastalom sadržaju.
- Svaka osoba koja koristi alate generativne umjetne inteligencije **snosi punu odgovornost za točnost, originalnost i relevantnost sadržaja**.
- **Strogo je zabranjeno** unositi osobne podatke studenata, djelatnika, partnera ili druge osjetljive podatke u alate koji koriste zatvorene modele (npr. ChatGPT, Claude, Gemini) ili pohranjuju podatke na vanjske poslužitelje.
- Primjena alata generativne umjetne inteligencije **mora biti u skladu** s politikom informacijske sigurnosti FERIT-a i Općom uredbom o zaštiti podataka (GDPR).

DODACI

Dodatak 1. Primjeri navođenja korištenja alata generativne umjetne inteligencije

Za studentske radove:

„U izradi ovog rada korišten je alat ChatGPT verzija 5.2 (OpenAI) za generiranje prijedloga strukture rada i provjeru jezične ispravnosti teksta.“

Za znanstvene radove:

„Za jezičnu obradu i stilsku doradu rukopisa korišten je alat DeepL Write. Svi zaključci i interpretacije isključivo su odgovornost autora.“

Za nastavne materijale:

„Dijelovi prezentacije generirani su pomoću alata Copilot (Microsoft) i dodatno su uređeni od strane nastavnika.“

Dodatak 2. Preporučena pitanja za samoprovjeru etičke uporabe alata generativne umjetne inteligencije

- Jesam li jasno naveo/la gdje sam koristio/la alate generativne umjetne inteligencije?
- Sadrži li materijal koji sam generirao/la pomoću alata generativne umjetne inteligencije netočnosti, izmišljotine ili pogrešne tvrdnje?
- Krši li generirani sadržaj autorska ili etička prava?
- Jesu li podaci koje sam unosio/la u alat zaštićeni ili povjerljivi?
- Jesu li drugi bili obaviješteni i suglasni s načinom na koji sam koristio/la alate generativne umjetne inteligencije? (student, nastavnik, recenzent, vanjski suradnik)